

Obsah

Předmluva	8
1 Proč školní psychologie?	9
Část I	
Historie a současnost školní psychologie u nás a v zahraničí	17
2 Z historie školní psychologie	18
2.1 Vývoj školní psychologie ve světě	18
2.2 Vývoj školní psychologie u nás – snaha o zkracování vzdálenosti mezi psychologii mimo školu a ve škole	26
3 Školní psychologie v zahraničí	38
3.1 Společenské podmínky zavedení školněpsychologických služeb	38
3.2 Pluralita podob školní psychologie	41
3.2.1 Mezinárodní srovnávací výzkumy – podobnosti a rozdíly	41
3.2.2 Napětí v současném pojetí školní psychologie (nejen v USA?)	48
3.3 Problémy a klíčová témata	52
3.3.1 Ambivalentní spojení se školou	53
3.3.2 Střídání modelů práce	56
3.3.3 Deficit teorie	61
4 Definice a mezinárodně uznávané zásady: co je školní psychologie a kdo je školní psycholog?	67
Část II	
Co víme o školní psychologii u nás?	75
5 Kdo jsou školní psychologové v ČR?	76
5.1 Základní charakteristiky školních psychologů	76
5.2 Profil pracovních činností	78
5.2.1 Nejčastější činnosti	79
5.2.2 Nejnáročnější činnosti	81
5.3 Metody a postupy práce	82
5.4 Úskalí a výhody profese	84
5.5 Profesní sebeobraz českých školních psychologů	86
5.6 Několik poznámek k profesní identitě školního psychologa závěrem	88

6	Vztahová síť školního psychologa – kritická místa profese	95
6.1	Hlavní vztahové linie	95
6.2	Hodnocení kritických míst profese	98
7	Na čem stojí důvěra ve vztahu školního psychologa a učitele?	101
7.1	Podmínky facilitující přijetí psychologa učiteli	103
7.2	Co vztah učitele a psychologa ohrožuje?	104
7.3	Střet profesních kultur	106
Část III		
Kritická místa ve vztahové síti školního psychologa		111
8	Role ředitele školy v přijetí školního psychologa školou	112
8.1	Náročnost práce ve školním prostředí	114
8.2	Vytvoření podmínek pro práci psychologa ve škole	115
8.3	Informování rodičů o práci psychologa ve škole	116
8.4	Pracovněprávní vztah ředitel–školní psycholog	117
8.5	Další podmínky zapojení školního psychologa do života školy	118
9	Práce se zakázkou ředitele – oponenti, konkurenti, partneři?	120
9.1	Některé problémy při práci školního psychologa se zakázkou ředitele	121
9.1.1	Nejasná očekávání a jejich korekce	122
9.1.2	Předjímání širších souvislostí a následků přijetí zakázky	124
9.1.3	Práce se zakázkou – psycholog jako „průvodce problémem“	126
10	Školní psycholog a práce s učiteli	130
10.1	Faktory ovlivněné školou	131
10.2	Faktory spojené s osobností školního psychologa	133
10.3	Činnosti školního psychologa s učiteli	133
10.3.1	Formy spolupráce s učiteli	134
10.3.2	Diagnostika učitelovy práce	137
10.3.3	Vybraná témata práce s učiteli	141
11	Školní psycholog a třídní učitel	151
11.1	Psycholog jako průvodce třídního učitele	152
11.2	Postupy školního psychologa v práci s třídním učitelem	154
12	Školní psycholog a práce se školní třídou	157
12.1	Diagnostika školní třídy	159
12.1.1	Pozorování	159
12.1.2	Rozhovor	160
12.1.3	Dotazníky zjišťující vztahy ve třídě a její klima	161

13 Školní psycholog a práce s jednotlivými žáky	164
13.1 Podmínky, formy a obsah práce s jednotlivci	165
13.2 Péče o tzv. hraniční žáky	169
14 Nejčastější typy intervencí ve školním prostředí	172
14.1 Krizová intervence ve školním prostředí	172
14.1.1 Rozhovor v průběhu krizové intervence	175
14.1.2 Zkušenosti z krizové intervence na střední škole (specifika)	177
14.2 Intervence v práci s učebním stylem (strategií učení) žáka	179
14.2.1 Co je styl (strategie) učení	180
14.2.2 Mapování učebního stylu	182
15 Práce školního psychologa s rodinou	187
15.1 Seznámení rodičů s působením školního psychologa	188
15.2 Formy práce s rodiči	190
15.3 Kritická místa v práci s rodinou	195
16 Specifika psychologických vyšetření a psaní zpráv ve škole	198
16.1 Záznam z vyšetření – nález, zpráva, posudek	200
16.1.1 Navrhovaná struktura zprávy	202
16.1.2 Zpráva z psychologického vyšetření a učitelé	204
16.2 Zpráva z vyšetření jako podklad pro stanovení úprav ve vzdělávání žáka	206
16.3 Sdělení výsledků vyšetření rodičům	208
16.4 Nejčastější typy individuálních vyšetření	209
16.5 Další charakteristiky vyšetření	211
17 Etika práce školního psychologa a informovaný souhlas	213
17.1 Informovaný souhlas	213
17.2 Stanovení organizačních pravidel pro návštěvy školního psychologa	214
 Slovo závěrem	 216
 Přílohy	 217
Příloha 1a: Pracovní náplň školního psychologa pro práci se žáky a studenty	217
Příloha 1b: Pracovní náplň školního psychologa pro práci s rodiči, pedagogy a s dalšími spolupracujícími subjekty	220
Příloha 2: Etické normy práce školního psychologa	222
Příloha 3: Legislativní předpisy	229